

Підсистема вправ для навчання майбутніх філологів монологу-доказу на основі художнього тексту

У статті розглядається підсистема вправ для навчання майбутніх філологів монологу-доказу на основі художнього тексту. З'ясовано основні вимоги до вправ, проаналізовано етапи формування навичок і вмінь продукування монологу-доказу. Наведені приклади вправ, які майбутні філологи виконують під час навчання.

Ключові слова: підсистема вправ, монолог-доказ, художній текст.

Н.В. Скляренко. Подсистема упражнений для обучения будущих филологов монологу-доказательству на основе художественного текста

В статье рассматривается подсистема упражнений для обучения будущих филологов монологу-доказательству на основе художественного текста. Выявлены основные требования к упражнениям, проанализированы этапы формирования навыков и умений продуцирования монолога-доказательства. Приведены примеры упражнений, которые будущие филологи выполняют во время обучения.

Ключевые слова: подсистема упражнений, монолог-доказательство, художественный текст.

N. Skliarenko. The Subsystem of Exercises for Teaching Future Philologists Monologue-Argumentation Based on a Literary Text

The article analyses the subsystem of exercises for teaching future philologists monologue-argumentation based on a literary text. The main requirements to the exercises have been defined. The stages of forming skills in producing monologue-argumentation have been analyzed. The examples of exercises used in the process of teaching future philologists are provided.

Key words: subsystem of exercises, monologue-argumentation, literary text.

Монологічне висловлювання, зокрема монолог-доказ, посідає важливе місце в усномовленневому репертуарі майбутніх філологів. Формування вміння створювати монолог-доказ передбачає використання методик, цілеспрямовано призначених для такого навчання. У цьому контексті важко переоцінити ефективність засобів навчання з високим мотиваційним потенціалом, а саме художніх текстів (ХТ), використання яких у процесі навчання вимагає розробки спеціальних вправ. Проте в опрацьованому нами великому масиві наукової інформації нам не вдалося знайти досліджень, спрямованих на розробку вправ для навчання монологу-доказу на основі ХТ. Оскільки систематизація та опис вправ є важливим компонентом методики навчання іноземної мови (ІМ), метою цієї статті є обґрунтування і визначення підсистеми вправ для навчання майбутніх філологів монологу-доказу на основі ХТ.

Для досягнення студентами оптимального результату у навчанні, важливо враховувати сучасні вимоги до вправ. Спочатку з'ясуємо, яким **вимогам** повинні відповідати вправи для навчання майбутніх філологів монологу-доказу на основі ХТ. Як відомо, кожна вправа складається із трьох компонентів: *завдання до вправи, виконання вправи і контроль виконання*. До кожного компонента ставляться свої конкретні вимоги. Оскільки *завдання до вправ* для навчання монологу-доказу формулюються у відповідності до загальнометодичного принципу комунікативності, воно повинно передбачати відтворення реальної ситуації спілкування, тобто її моделювання. Така відтворена модель має зберігати найважливіші риси реального процесу спілкування. Наприклад, у зв'язку з тим, що реальне спілкування, в якому комуніканти реалізують свої наміри, завжди є вмотивованим і йому притаманна новизна, завдання до вправи повинно забезпечувати мотивацію у студентів, містити комунікативний намір і мати певну новизну.

Разом з тим завдання до певних вправ для навчання монологу-доказу мають передбачати аналіз тексту-зразка або аналіз власного монологу-доказу на наявність притаманних монологу-доказу засобів міжфразового зв'язку.

Щодо вимог до *виконавчого компонента*, необхідно назвати обґрунтованість вибору рівня керування мовленнєвою діяльністю студентів: повного, часткового або мінімального. Для підвищення ефективності процесу навчання потрібно забезпечити студентів спеціально створеними або природними опорами. Важливим є також вибір оптимальної форми виконання вправи – індивідуальної, фронтальної, фронтально-індивідуальної, парної, групової тощо.

Що стосується третього компонента вправи – *контролю виконання вправи*, то слід визначити об'єкт і форму контролю. Оскільки монолог-доказ є усним мовленнєвим продуктом, то його потрібно оцінювати, застосовуючи спеціальні критерії, а саме: логіко-структурну організованість, зв'язність, аргументованість, відносно правильність мовлення і темп мовлення. Стосовно форм контролю слід зазначити, що це може бути як безпосередній, так і відстрочений контроль з боку викладача, взаємоконтроль або самоконтроль. Більш того, контроль може здійснюватися безпосередньо під час виконання завдання, одразу або через певний час після її виконання. Відмінною особливістю компонента контролю запропонованих нами вправ є переважний акцент на проведенні контролю за допомогою евристичної бесіди та аналізу. Евристична бесіда розуміється у методичній літературі як діалог викладача і студентів, під час якого студенти самі знаходять рішення обговорюваної проблеми [6, с. 379]. Аналіз усного дис-

курсу і ситуації спілкування під час навчання студентів ІМ вважається методистами доцільним засобом формування їхньої іншомовної комунікативної компетенції [2; 7]. Так як у нашій статті йдеться про навчання монологу-доказу німецькою мовою (НМ) як другою іноземною (ІМ2) після англійської мови (АМ), то саме метод евристичної бесіди та аналіз монологів-зразків, власних монологів, мовних засобів НМ, порівняльний аналіз засобів міжфразового зв'язку в англійській та німецькій мовах тощо здатен допомогти студентам уникнути міжмовної інтерференції і сприяти позитивному трансферу.

Визначивши основні вимоги до вправ для навчання монологу-доказу, розглянемо типологію вправ для навчання монологу-доказу. Вона ґрунтується на таких загальноприйнятих критеріях (за Н.К. Скляренко) [1, с. 66; 5]:

- 1) комунікативність: комунікативні, умовно-комунікативні, некомунікативні вправи;
- 2) вмотивованість: вмотивовані, невмотивовані вправи;
- 3) спрямованість на прийом або видачу інформації: рецептивні, рецептивно-репродуктивні, рецептивно-продуктивні, продуктивні вправи;
- 4) ступінь керування мовленнєвою діяльністю студентів: вправи з повним, частковим і мінімальним керуванням;
- 5) наявність ігрового компонента: вправи без ігрового компонента, з рольовим ігровим компонентом, з нерольовим ігровим компонентом;
- 6) наявність опор: вправи без опор, із спеціально створеними опорами, з природними опорами;
- 7) способи організації: фронтальні, хорові, парні, групові, індивідуальні вправи.

Окрім цього загальновідомого переліку критеріїв, на яких базується запропонована нами типологія вправ для навчання майбутніх філологів монологу-доказу НМ на основі ХТ, нами було виділено три нові, специфічні критерії, а саме:

- 8) за участю першої ІМ – одномовні, двомовні;
- 9) за детермінованістю / недетермінованістю змістом ХТ – повністю детерміновані, частково детерміновані, недетерміновані;
- 10) за наявністю аналітичного компонента – вправи з аналізом монологу-зразка, з аналізом власного монологу-доказу, з аналізом мовних засобів в НМ, з порівняльним аналізом засобів міжфразового зв'язку в англійській та німецькій мовах і вправи без такого аналізу.

Навчання монологу-доказу на основі ХТ передбачає використання усіх перерахованих типів вправ.

Спираючись на типологію і вимоги до вправ для навчання монологу-доказу, перейдемо до розгляду запропонованих нами етапів навчання і підсистеми вправ для навчання монологу-доказу НМ як ІМ2, метою якої є формування й розвиток у студентів умінь створення монологічних висловлювань такого типу монологічного мовлення (ММ) як монолог-доказ з такими домінуючими комунікативно-мовленнєвими функціями: 1) описовою, 2) переконання, 3) протиставлення, 4) оцінювання.

Процес навчання продукування монологу-доказу реалізується у 3 етапи – **рецептивний, рецептивно-репродук-**

тивний і продуктивний відповідно до послідовності формування й розвитку мовленнєвих навичок і вмінь. У межах кожного етапу навчання передбачається виконання спеціальних груп і підгруп вправ різного характеру для формування відповідних мовленнєвих навичок говоріння (фонетичних, лексичних, граматичних) і вмінь монологічного мовлення (створення мінімонологу і монологу). При цьому важливо враховувати те, що у переважній більшості випадків оволодіння навичками і вміннями у межах одного виду мовленнєвої діяльності передбачає залучення інших видів мовленнєвої діяльності. У зв'язку з цим ефективно навчання монологу-доказу можливо лише за умови використання усіх видів мовленнєвої діяльності, які є не тільки засобом у навчанні, але знаходяться у постійному взаємозв'язку і тісній взаємодії між собою.

Враховуючи представлене вище, пропонуємо розроблену нами підсистему вправ для навчання монологу-доказу, яка ґрунтується на особливостях груп, типів і видів вправ. Усі вправи розподілені на 6 груп, а саме: вправи для

- 1) активізації попередніх знань студентів та стимуляції мотивації до читання ХТ (обраних нами оповідань детективного типу);
- 2) формування мовленнєвих навичок говоріння НМ як ІМ2;
- 3) розвитку металінгвістичної свідомості;
- 4) розвитку вмінь монологічного мовлення НМ як ІМ2;
- 5) активізації трансферу стратегій говоріння, якими студенти оволоділи при вивченні ІМ1 та на формування нових стратегій;
- 6) оволодіння чотирма моделями монологу-доказу.

Що стосується першої групи вправ (Г1), то ці вправи доцільно використовувати лише на початку, тобто, якщо в наступному семестрі студенти будуть продовжувати читати оповідання детективного типу, то вже не буде необхідності у використанні вправ цієї групи. Якщо ж студенти будуть читати ХТ інших жанрів, то вправи першої групи не втраять своєї актуальності.

Згідно з принципом комунікативності у навчанні ІМ і практичної мети – навчання іншомовного спілкування – засвоєння мовного матеріалу (граматичного, лексичного і фонетичного) відбувається комплексно, що дозволяє забезпечити іншомовне спілкування з самих перших занять. Проте це не означає відсутності спеціальної цілеспрямованої роботи над засвоєнням граматичних форм і структур, нових лексичних одиниць, звуків, інтонації тощо. Вони становлять той “будівельний матеріал”, без якого не може відбуватися будь-яке вербальне спілкування. Ось чому виникає необхідність у другій групі вправ (Г2) для формування мовленнєвих навичок говоріння НМ як ІМ2. Метою цієї групи вправ є формування відповідних навичок мовлення – граматичних, лексичних і фонетичних. Таким чином, Г2 містить три підгрупи вправ для формування цих навичок.

Метою третьої групи вправ (Г3) для розвитку металінгвістичної свідомості є сприяння трансферу та запобігання інтерференції на лексичному, граматичному і фонетичному рівнях у процесі говоріння [4].

Четверта група вправ (Г4) містить дві підгрупи вправ, а саме: підгрупу вправ на об'єднання речень у понадфразову єдність і підгрупу вправ для оволодіння мінімонологіями.

П'ята група вправ (Г5) спрямована на активізацію трансферу стратегій говоріння, якими студенти оволоділи при вивченні ІМ1 та на формування нових стратегій, а саме когнітивних, метакогнітивних та афективних.

Вправи для оволодіння чотирма відібраними нами моделями монологу-доказу включає шоста група вправ (Г6), яка містить чотири підгрупи для оволодіння відповідно "логічною", "лінійною", "альтернативною" і "компромісною" моделями аргументації [3].

Для унаочнення описаної підсистеми вправ наведемо приклади деяких з них у межах кожного етапу навчання.

I. Рецептивний етап

Група вправ для активізації попередніх знань студентів і стимуляції мотивації до читання оповідань детективного типу (Г1)

Приклад 1.

Мета: актуалізація знань студентів, мотивація до читання оповідань детективного типу.

Тип вправи: умовно-комунікативна, вмотивована, рецептивно-репродуктивна, з повним керуванням, без ігрового компонента, без спеціально створених опор, одномовна, недетермінована ХТ.

Вид вправи: відповіді на запитання.

Завдання: *Beantworten Sie folgende Fragen.*

1. Mögen Sie Krimis? Lesen Sie Krimis gern?
2. Wie oft lesen Sie Kriminalromane oder sehen Sie Kriminalfilme?
3. Welche sind Ihre Lieblingsautoren?
4. In welcher Sprache lesen Sie Krimis?
5. Wie heißt der letzte Krimi, den Sie gelesen oder gesehen haben?
6. Lesen oder sehen Sie Krimis auch auf Deutsch?

Спосіб виконання: парний.

Контроль: відстрочений.

Група вправ для формування мовленнєвих навичок говоріння (Г2)

Підгрупа Г2а: формування фонетичних навичок ММ.

Приклад 2.

Мета: формування слухо-вимовних навичок говоріння.

Тип вправи: некомунікативна, невмотивована, рецептивна, з повним керуванням, без ігрового компонента, без опор, одномовна, детермінована ХТ.

Вид вправи: постановка наголосу у складних словах.

Завдання: Hören Sie folgende Wörter und markieren Sie die Betonung in diesen Wörtern.

Muster: das 'Liebes, paar; der 'Lebens, partner, das 'Lebens, mittel, geschäft

der Privatdetektiv, der Tatort, das Krankenhaus, die Hauptperson, die Eheleute, die Lebensgefährtin, die Ferienzeit, das Kinderzimmer, das Wohnzimmer, der Babysitter, die Gegenwartskunst, das Ehepaar, die Zeitschrift, das Sprechzimmer, das Testergebnis, das Berufsleben, der Ehemann, das Wartezimmer, der Hausarzt, die Straßenbahn, der Fahrgast, die Haltestelle, die Jugendzeit, das Rathaus, die Volkshochschule, die Privatklinik, das Berufsgeheimnis

Спосіб виконання: індивідуальний.

Контроль: відстрочений, аналіз під час евристичної бесіди з метою повторення наголосу у складних німецькомовних словах.

Група вправ на розвиток металінгвістичної свідомості (Г3)

Підгрупа Г3а: сприяння трансферу та запобігання інтерференції на лексичному, граматичному і фонетичному рівнях у процесі говоріння.

Приклад 3.

Мета: формування лексичних і граматичних навичок говоріння, сприяння лексичному трансферу та усвідомлення студентами можливості вербалізації іменників, які зустрічаються в ХТ — як в англійській, так і в німецькій мові.

Тип вправи: некомунікативна, невмотивована, рецептивно-репродуктивна, з частковим керуванням, без ігрового компонента, без спеціально створених опор, двомовна, детермінована ХТ.

Вид вправи: пошук дієслів, від яких були утворені подані іменники.

Завдання: Benutzen Sie Ihr Wörterbuch und suchen Sie die passenden Verben zu den folgenden Substantiven.

Muster: collaborator – to collaborate, supervisor – to supervise, dream – to dream
der Mitarbeiter – mitarbeiten, die Aufsicht – aufsehen, der Traum – träumen

der Mitarbeiter, die Aufsicht, der Traum, der Spaziergang, die Ausstellung, das Aussehen, die Wohnung, der Besucher, der Gedanke, die Einladung, die Suche, das Getränk, die Vorbereitung, die Erfahrung, die Kontrolle, das Verständnis, die Eröffnung, der Neid, die Lüge, der Kuss, der Einbruch

Спосіб виконання: парний.

Контроль: відстрочений, аналіз під час евристичної бесіди з метою повторення роду окремих іменників: *-ung, -er, -e, -nis.*

II. Рецептивно-репродуктивний етап

Група вправ для розвитку вмінь монологічного мовлення (Г4)

Підгрупа Г4б: оволодіння мінімонологіями.

Приклад 4.

Мета: формування умінь створювати мінімонолог-доказ.

Тип вправи: умовно-комунікативна, вмотивована, рецептивно-продуктивна, з частковим керуванням, без ігрового компонента, із спеціально створеними опорами, одномовна, частково детермінована ХТ.

Вид вправи: читання кліше та висловлення власної точки зору.

Завдання: Ein Klischee nennt man umgangssprachlich auch eine Schubladisierung. Lesen Sie folgende Klischees und äußern Sie Ihre Meinung. Wie finden Sie diese Klischees? Gebrauchen Sie dabei die Redemittel in der Tabelle.

1. Ukrainer sind trinkfest, gastfreundlich und tapfer.
2. Deutsche sind humorlos, trinken schrecklich viel Bier, essen Schweinefleisch und Sauerkraut und tragen nur Lederhosen und Dirndl.

3. Der Chefarzt heiratet die Krankenschwester, der Firmenboss seine Sekretärin und der Pilot die Stewardess.
4. Deutsche sind exakt, fleißig, pünktlich, vorbildlich und machen gute Produkte.
5. Polizisten arbeiten grundsätzlich mit Partnern zusammen, die das genaue Gegenteil von ihnen sind.
6. Zwillinge gleichen sich wie ein Ei dem anderen.
7. Kleider machen Leute.
8. Ältere Leute wissen nicht, was ein iPod ist.
9. Die Deutschen sind sicherheitsbewusst.
10. Ein Unglück kommt selten allein.

Das ist doch	nicht wahr.
	nicht richtig.
	Unsinn.
	ein Vorurteil.
In meinem Land	sagt man: ...
Bei uns	

Das	finde	ich	nicht.
	meine		auch.
	glaube		
	denke		

Спосіб виконання: парний.

Контроль: відстрочений: Erzählen Sie über Ihren Partner/ Ihre Partnerin. Womit ist er/sie einverstanden, womit ist er/sie nicht einverstanden?

Група вправ на активізацію трансферу стратегій говоріння, якими студенти оволоділи при вивченні ІМ1 та на формування нових стратегій (Г5)

Підгрупа Г5а: формування когнітивних стратегій.

Приклад 5.

Мета: розвиток уміння будувати мінімонолог-доказ, знайомство з лінійною моделлю аргументації та засобами міжфразового зв'язку для реалізації цієї моделі, аналіз цієї моделі.

Тип вправи: умовно-комунікативна, вмотивована, рецептивно-репродуктивна, з частковим керуванням, без ігрового компонента, із спеціально створеними опорами, двомовна, детермінована ХТ, з аналізом власного монологу-доказу.

Вид вправи: пошук аргументів “за” і “проти”.

Завдання 1. Die Testergebnisse haben gezeigt, dass Herr Selich wahrscheinlich kein biologischer Vater von Felicitas ist.

Bilden Sie zwei Gruppen. Die erste Gruppe soll drei Argumente finden, um zu beweisen, dass Herr Selich der biologische Vater des Kindes ist. Die zweite Gruppe soll drei Argumente finden, um zu beweisen, dass er nicht der biologische Vater des Kindes ist.

Gruppe 1	Gruppe 2
Herr Selich ist der biologische Vater des Kindes,	Herr Selich ist wahrscheinlich kein biologischer Vater des Kindes,
<ul style="list-style-type: none"> ▪ weil er der einzige Mann im Leben von Frau Selich ist; ▪ weil Frau Selich ihrem Mann untreu sein könnte; ▪ weil die Testergebnisse auch falsch sein könnten; ▪ weil seine DNA nicht mit der seiner Tochter übereinstimmt; ▪ weil Frau Selich ihrem Mann nicht mehr lügen wollte und einen genetischen Test machen ließ; ▪ weil Frau Selich selbst vorgeschlagen hat, einen genetischen Test zu machen. 	

Спосіб виконання: у групах.

Контроль: відстрочений.

Завдання 2. Arbeiten Sie in denselben Gruppen. Die erste Gruppe vertritt den Standpunkt von Beates Mutter und ist sicher, dass Herr Selich der Vater des Kindes ist. Die zweite Gruppe vertritt den Stanpunkt von Amadeus Mutter, die das Gegenteil behauptet. Formulieren Sie das Problem am Anfang der Argumentation, legen Sie die genannten Argumente steigend an und verbessern Sie die Klarheit der Argumentation durch Einfügung folgender Redewendungen: erstens, zweitens, drittens. Vergessen Sie nicht am Ende der Argumentation — das Fazit zu ziehen, indem Sie folgende Redemittel benutzen können: es lässt sich folgern, dass...; deshalb kann man sagen, dass....

Вид вправи: створення мінімонологу з використанням мовних засобів міжфразового зв'язку, характерних для лінійної моделі аргументації.

Спосіб виконання: у групах.

Контроль: відстрочений.

Завдання 3. Bringen Sie die Komponente des Monologs in eine logische Reihenfolge.

- Argument 3
- Schlussfolgerungen aus den Argumenten
- Argument 1
- Einleitung
- Argument 2

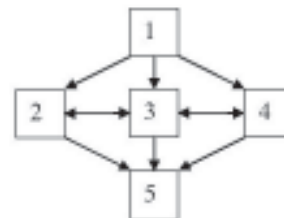
Вид вправи: аналіз власного мінімонологу з точки зору його структури і співвіднесення його частин зі складниками монологу-доказу лінійної моделі аргументації.

Спосіб виконання: фронтально-індивідуальний.

Контроль: безпосередній, аналіз структури створеного студентами монологу-доказу у вигляді евристичної бесіди.

Завдання 4. Versuchen Sie Ihre Argumentation schematisch darzustellen. Präsentieren Sie Ihre Ergebnisse in der Gruppe.

Вид вправи: схематичне представлення студентами моделі створеного ними монологу-доказу та порівняння з автентичною моделлю аргументації з точки зору структури.

Спосіб виконання: парний.

Контроль: відстрочений, порівняльний аналіз структури створеного студентами монологу-доказу зі структурою лінійної моделі аргументації у вигляді евристичної бесіди.

Завдання 5. Ordnen Sie englische Redemittel den deutschen zu.

Linking words	Redemittel
It runs about...;	Es geht um...;
firstly ...;	erstens ...;
secondly ...;	zweitens ...;
thirdly ...; furthermore / moreover	drittens ...; darüber hinaus / zudem
that's why / that's why we can say, that.../ it can be concluded, that...	deshalb / deshalb kann man sagen, dass ... /es lässt sich folgern, dass...

Вид вправи: зіставлення та аналіз засобів міжфразового зв'язку в англійській і німецькій мовах.

Спосіб виконання: індивідуальний.

Контроль: відстрочений, аналіз засобів міжфразового

зв'язку англійською і німецькою мовами у вигляді евристичної бесіди.

III. Продуктивний етап

Група вправ для оволодіння чотирма моделями монологу-доказу (Г6)

Підгрупа Г6а: оволодіння лінійною моделлю аргументації.

Приклад 6.

Мета: формування вміння створювати монолог-доказ лінійної моделі аргументації, розвиток уміння використовувати мовні й мовленнєві особливості монологу-доказу цієї моделі, викладати свої думки послідовно, чітко, зрозуміло, повно і логічно.

Тип вправи: комунікативна, вмотивована, продуктивна, з частковим керуванням, з рольовим ігровим компонентом, зі спеціально створеними опорами, одномовна, детермінована ХТ.

Вид вправи: рольова гра.

Завдання: *In diesem Krimi gibt es ein Opfer und vier Personen, die als Täter in Frage kommen. Da jeder Verdächtige ein Motiv für die Tat hat, ist es für den Detektiv nicht leicht, den wirklichen Täter zu ermitteln.*

1. Sie bilden 4 Gruppen. In jeder Gruppe gibt es 4 Verdächtige (dazwischen einen Täter) und einen Detektiv. Detektive sollen für ein paar Minuten den Raum verlassen. Die Gruppe soll einen Täter wählen und für ihn ein Motiv ausdenken. Dann soll die Gruppe auch ein Motiv für die anderen Verdächtigen ausdenken, um den Detektiv zu verwirren.

2. Also, ordnen Sie jedem Verdächtigen ein Tatmotiv zu und schreiben Sie es in die vorgesehene Zeile. Als Motive stehen Ihnen Neid, Eifersucht, Rache, Geldgier usw. zur Verfügung. Notieren Sie auf den vorgesehenen Zeilen, in welcher Verbindung die Verdächtigen zu dem Opfer stehen. Überlegen Sie außerdem, warum die Verdächtigen ihr bestimmtes Motiv haben.

1. Verdächtige / r
Name: Susie Schweiger _____
Motiv: _____
Verhältnis zum Opfer: _____

1. Verdächtige / r
Name: Rosa Storch _____
Motiv: _____
Verhältnis zum Opfer: _____

1. Verdächtige / r
Name: Gudrun Schuldt _____
Motiv: _____
Verhältnis zum Opfer: _____

1. Verdächtige / r
Name: Ronja Reuber _____
Motiv: _____
Verhältnis zum Opfer: _____

1. Wenn der Detektiv hereinkommt, bekommt er alle Kärtchen und beginnt jede Person zu verhören. Jeder Verdächtige soll sich verteidigen, indem er mindestens drei Argumente nennt, warum er das nicht machen konnte und drei Argumente, warum das eine andere Person machen konnte. Der Detektiv muss auch Fragen stellen.

Спосіб виконання: у мінігрупах.

Контроль: безпосередній і відстрочений, аналіз створених студентами монологів-доказів лінійної моделі аргументації у формі евристичної бесіди.

Таким чином, нами розроблено підсистему вправ для навчання майбутніх філологів монологу-доказу, яка включає групи вправ для формування відповідних навичок і вмінь, активізацію попередніх знань студентів, пробудження і стимуляцію мотивації до читання оповідань детективного типу, розвиток металінгвістичної свідомості, активізацію та формування стратегій говоріння. Визначено вимоги до вправ, критерії вирішення типів вправ, а також уточнено їх типологію. Особливу увагу приділено критеріям типології вправ, до яких увійшли додаткові критерії двомовності вправ, тобто участі ІМ1 у вправах, детермінованості вправ змістом ХТ і критерій наявності аналітичного компонента. Запропонована підсистема вправ проілюстрована низкою прикладів, які дозволяють продемонструвати її особливості. Результати здійсненої роботи закладають наукову основу для подальшої розробки методики навчання майбутніх філологів монологів інших типів на основі художнього тексту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах : [Підручник] / [кол. авторів під керівн. С. Ю. Ніколаєвої]. – [вид. 2-ге, випр. і перероб.]. – К. : Ленвіт, 2002. – 328 с.
2. Плужник И. А. Формирование межкультурной коммуникативной компетенции студентов гуманитарного профиля в процессе профессиональной подготовки : дис. ... доктора пед. наук : 13.00.01 / Ирина Ленаровна Плужник. – Тюмень, 2003. – 335 с.
3. Скляренко Н. В. Моделі аргументації монологів-міркувань і порівняльна характеристика типових засобів міжфразового зв'язку в німецькій та англійській мовах / Н. В. Скляренко // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Філологічні науки. Мовознавство. – № 5, Ч.2: Луцьк, 2011. – С. 205 – 210.
4. Скляренко Н. В. Порівняльна характеристика лексико-граматичних особливостей монологу в німецькій та англійській мовах / Н. В. Скляренко // Вісник Київ. нац. лінгв. ун-ту: Серія: Педагогіка та психологія. – Вип.18. – Київ: Вид. центр КНЛУ, 2010. – С. 140–148.
5. Скляренко Н. К. Типологія вправ в інтенсивному навчанні іноземних мов / Ніна Костянтинівна Скляренко // Гуманістичні аспекти лінгвістичних досліджень і методики викладання іноземних мов : зб. наук. праць. – К., 1992. – С. 9-14.
6. Шукин А. Н. Лингводидактический энциклопедический словарь: более 2000 единиц / А. Н. Шукин. – М., Астрель : АСТ : Хранитель, 2007. – 746 с.
7. Riggensbach H. Discourse analysis in the language classroom / Heidi Riggensbach. – Volume 1. The Spoken Language. – University of Michigan Press, 2002. – 222 p.

Отримано 23.10.11